

21. ISTEN MEGBOCSÁT ÉS ELFOGAD ENGEM

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

BUCHBERGER (Hrsg.) Lexikon für Theologie und Kirche, Freiburg 2006.

COENEN, L., Theologisches Begrifflexikon zum Neuen Testament, Wuppertal 1967.

OSTERLOH, U./ENGELLAND H. (Hrsg.) Biblisch-Theologisches Handwörterbuch zur Lutherbibel, Göttingen 1959.

VIZIN, G., Elmerülni a szégyenben, in: Mindennapi pszichológia, 2014/5. szám.

HORVÁTH-SZABÓ, K., Büntudat-bűnbánat, <http://vigilia.hu/regihonlap/2002/3/horvath.html>.)

Fekete Károly: A Heidelbergi Káté magyarázata, Budapest, 2013;

Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest, 1995; Dr. Török István: Dogmatika, Amsterdam

Isten megbocsát az embernek

Az Ószövetségben Isten bűnbocsánatára leggyakrabban használt kifejezések mögött a bűn, az adósság elengedésének képe áll (1Kir 8,30–51; Ám 7,2). A bűn következtében az Isten és ember közötti kapcsolat alapjaiban romlott meg: az ember adósságot halmozott fel Teremtőjével szemben, amelyet saját erejéből képtelen megfizetni. A kapcsolat helyreállításának egyetlen módja, ha Isten szuverén kegyelméből elengedi ezt az adósságot, és visszafogadja az embert a közösségbe. Amikor a Szentírásban arról olvasunk, hogy egy ember bűnvallást tesz, bűnbánatot tart vagy a bűnért való áldozatot mutat be, akkor az nem egy olyan eszközt alkalmaz, amivel az ember rá akarja venni Istent arra, hogy megbocsásson neki, hanem annak a hitből fakadó felismerését és elfogadását fejezi ki, hogy a bűnbocsánat egyedül Isten kegyelmes cselekvése által lehetséges. A bűnvallás, a bűnbánat és az áldozat nem kiérdemli Isten irgalmát, hanem válasz Isten megelőző kegyelmére, amely helyre akarja állítani a megtört kapcsolatot ember és Teremtője között. Isten ingyen, szeretetből bocsát meg, de a bocsánat elfogadása a bűnbánaton és a bűnvalláson keresztül valósul meg az ember életében.

Bűnbánat a Szentírásban

A Szentírásban a bűnbánatnak **több külső megnyilvánulása** is van:

- bűnvallás:

Az ember a szavaival megvallja, hogy mit követett el Isten ellen. A bűnbánati zsoltárokból találkozunk bűnbánó imádságokkal. A törvényi előírás szerint a főpap minden évben egyszer tart egy bűnvallást a nép egészének a vétkei miatt (3Móz 16,21 kk.). A bűnvalló ember konkrétan szavakkal megfogalmazza, hogy mi az, amit vétett Isten ellen.

- sírás:

Dávid sír Betsabéval való házasságtörése miatt (2Sám 12,13). A sírás a szomorúság miatti testi reakció, fájdalmat okoz az ember számára, hogy Istent megbántotta.

- gyász:

Ninive lakosai a bűnbánatukat a gyász kifejezőeszközeivel mutatták meg: böjtöltek, hamuba ültek, ruháikat megszaggatták.

- bűnért való áldozat:

A Biblia két fő áldozati formáról ír:

- vétékáldozat: A nép vétkeiért való áldozat. (3Móz 4,21)
- jóvátételi áldozat: Bűnadósság elengedéséért való áldozat. (3Móz 5,5)

A próféták nagy hangsúlyt helyeztek arra, hogy a bűnbánat külső kifejezési formái mellett a **belső** egész embert átható bűnbánatra is felhívják a figyelmet. A valódi bűnbánat nem merülhet ki pusztán vallásos cselekedetekben vagy külső jelekben, hanem a szív megváltozását, az Istenhez való odafordulást és az élet megújulását jelenti (Jóel 2,13). A prófétai igehirdetés visszatérő hangszíve, hogy Isten nem önmagukban az áldozatokat vagy külső szertartásokat keresi, hanem a töredelmes szívet és az engedelmes életet (Ézs 1,11–18; Hós 6,6).

Az Újszövetségben a bűnbocsánat egyetlen alapja Jézus Krisztus áldozata. Isten maga lépett Jézus Krisztusban az ember helyére. Krisztus hordozta el a bűn következményét, ezért Isten érte bocsát meg A bűnbocsánat alapja Jézus egyszeri és tökéletes bűnért való áldozata, amely már a mi születésünk előtt megvalósult a Golgotán. Így a keresztyén ember útja a bűnbocsánattal kezdődik és a feltámadáson át az örök életre vezet. Isten népe az Újszövetségben is gyakorolja a bűnbánatot, miközben átéli a bűnbocsánatot az úrvacsora sákramentuma által. A megbocsátás a keresztyén embernek az az útja, amelyet Isten készít el számára a kegyelem által. Isten a bűnbocsánat révén megajándékoz Krisztus igazságával.

A Heidelbergi Káté 56. kérdés-felelete a reformátorok bűnbocsánatról szóló tanítását tükrözi. A lényege, hogy az ember a bűnbocsánatot nem szerezheti meg jócselekedetek által. A bűnbocsánat egyedül Isten kegyelméből kapható meg, Krisztus áldozatáért a Szentlélek ajándéka.

A Szentírás szerint Isten bűnbocsátása soha nem pusztán a vétkek eltörlését jelenti, hanem az ember visszafogadását is az Istennel való közösségbe. Isten nemcsak megszabadít a bűn terhetől, hanem újra gyermekének tekinti az embert. A tékozló fiú példázata (Lk 15,11–32) különösen jól mutatja, hogy az isteni megbocsátás együtt jár az elfogadással: az atya nemcsak elengedi fia vétkeit, hanem visszafogadja őt szeretetbe és közösségbe. A keresztyén ember identitásának alapja ezért nem a saját teljesítménye vagy érdemessége, hanem az, hogy Isten Krisztusért elfogadta őt. A bűnbocsánatból fakadó elfogadás szabaddá teszi az embert arra, hogy hálából és bizalommal éljen Istennel és embertársaival közösségben.

A farizeus és a vámszedő példázata

A farizeus és a vámszedő példázata (Lk 18,9–14) jól szemlélteti a bűnbánat és a bűnbocsánat bibliai értelmét. A példázatban a farizeus saját igazságosságára és vallásos teljesítményére hivatkozik Isten előtt, míg a vámszedő bűnösségét felismerve alázattal kéri Isten irgalmát: „Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek!” (Lk 18,13). Jézus tanítása szerint nem az igaznak tartott ember, hanem a bűnét megvalló és Isten kegyelmére hagyatkozó ember megy haza megigazulva.

A példázat hangsúlyozza, hogy az ember nem saját érdemei, vallásos cselekedetei vagy erkölcsi teljesítménye alapján nyerheti el Isten elfogadását. A bűnbocsánat és a megigazítás Isten kegyelmi ajándéka. A vámszedő példája azt mutatja meg, hogy az igazi bűnbánat nem öngigazolásból, hanem alázatból és Isten irgalmába vetett bizalomból fakad.

A példázat az „Isten megbocsát és elfogad engem” üzenetét is világossá teszi. Isten nem a tökéletesnek látszó embert fogadja el, hanem azt, aki őszintén felismeri saját rászorultságát és kegyelemért könyörög. A megigazulás ezért nem emberi teljesítmény, hanem Isten szeretetének és kegyelmének ajándéka Krisztusban.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A 21. lecke az előző lecke szerves folytatása. Az előző leckének a hangsúlya az volt, hogy Ki hogyan látja önmagát, Istent és a másik embert, ennek a leckének a kérdése pedig, hogy Mi történik, amikor felismerem, hogy hibáztam? Célja, hogy a gyermekben természetsszerűleg jelentkező szégyen és büntudati megéléseket egészséges és egészszleges módon kapcsolja össze a krisztusi irgalom terében az önértékelés, megbocsátás, elfogadás témáival.

Küzdelem a szégyennel

A tanórán a legfontosabb szempont, hogy a gyermek különbséget tudjon tenni az elrontott cselekedet és a személye értékessége között. Eppen ezért az első feladatban egymás mellett szerepelnek az egész személyt minősítő mondatok és a konkrét cselekedetekre vonatkozó kijelentések.

A feladat elvégzése előtt érdemes átgondolnunk a következőket: a szégyen másodlagos, úgynevezett önértékelési érzélem. 2-3 éves korban jelenik meg a büszkeséggel és a büntudattal együtt. A szégyent gyakran összemoszák a büntudattal, pedig fontos, hogy különbséget tegyünk köztük. A szégyen az egész egyénre és az önértékelésre terjed ki, míg a büntudat egy tetre. A szégyen tehetetlenségérzéssel jár együtt, hiszen az egész lényünket negatívan látjuk. Azt érezzük, hogy nem olyanok vagyunk, mint amilyenek szeretnénk lenni, míg a büntudatot az váltja ki, hogy valakit megbántottunk, valakivel rosszat tettünk. Az elrontott tettek kijavíthatók, jóvá tehetők, a szégyen viszont megnyomorít, hiszen egész valónkat elfogadhatatlannak érezzük.

Erikson pszichoszociális modelljében is jól látható a szégyen és a büntudat különbsége. Előbb az autonómia és a szégyen kihívásával néz szembe a kisgyermek 2-4 éves kora körül, majd a következő krízis a kezdeményezés a büntudattal szemben 4-6 éves kora között. Az előbbi a személyét, az utóbbi inkább a tetteit érinti. A korábbi időszakban a kisgyermek sokkal inkább a tehetetlenséget éli meg ezekben a negatív, sikertelen szituációkban, helyzetekben, később már cselekvőként, a tetteivel van jelen.

A szégyen érzése fontos, egyfajta indikátorérzés a szociális kapcsolatokban. Természetesnek tekinthető mindaddig, míg átmenetileg, megszátyenítő helyzetek érzelmi reakciójaként jelentkezik. Problémásnak a krónikus szégyenérzetet kell tekintenünk, amikor valakiben állandósul egy bizonyos terület velejárójaként a szégyenérzet. Ehhez nem is kell rosszat cselekedjen, elég ha önmagáról egy szégyenteljes kép rögzül.

A krónikus szégyen kialakulhat megszátyenítő nevelés és fegyelmezés következtében, amikor a szülők, nevelők nem a tettet, hanem a gyermek személyét marasztalják el. Nagy különbség van a között, hogy azt mondjuk, hogy „Rendetlen/fegetelmezeten/ rossz gyermek vagy!”, vagy magára a tetre reagálunk: „Rendetlenül hagyta a padodat.” „Ezen az órán fegetelmezeten voltál.” „Többször is zavarta az órát!” Az előbbi megszátyenítő fegetelmezés, az utóbbi lehetőséget ad a bocsánatkérésre, és jóvátételre, a gyermek a tettet nézi, azzal foglalkozik, és nem önmagát érzi értéktelennek.

Szégyenérzet olyan tulajdonság miatt is kialakulhat a gyermekben, amin nem tud változtatni, nem rajta múlik.

A lecke egyik fontos üzenete, hogy Isten igent mondott ránk, értékesnek tart bennünket.

Itt viszont fontos hangsúlyoznunk, hogy Isten elfogadása nem azt jelenti, hogy Isten szerint mindegy, mit teszek, hanem hogy Isten szeretete akkor sem szűnik meg, amikor vétkezem, ezért hozzá fordulhatok, megvallhatom a bűnömet, és ő segít változni.

A bűnbánat és megbocsátás fontos része a mindennapoknak és a hitnek

A fentiekből következően a lecke másik fontos üzenete, ha el is hibázunk valamit, azt megbánhatjuk, bocsánatot kérhetünk.

Kisiskolás korban a bűnbánat fogalmához leginkább kavargó érzések társulnak, így a tanóra során fontos teret adni és átbeszélni konkrét helyzetek segítségével a következő, konkrét helyzetet elemző, a teológiai alapvetésben szereplő ‘bűnvallás – bűnbánat – jóvátétel – megújulás’ gondolati láncot:

Mi történt? → Mit tettem? → Kinek okoztam fájdalmat? → Mit érzek? → Beismerem? → Bocsánatot kérek? → Mit tudok jóvátenni? → Hogyan szeretnék másképp cselekedni?

Itt hangsúlyozhatjuk, hogy nem azért kérek bocsánatot, hogy Isten újra szeressen, hanem azért kérek bocsánatot, mert Isten szeretete lehetővé teszi, hogy őszintén szembenézzek azzal, amit tettem.

A lecke zárásaként felhívhatjuk a figyelmet arra, hogy éppen Isten megbocsátása tanít és ad erőt, hogy mi is megbocsássunk másoknak, és hibáik, vétkeik ellenére is lássuk az értékességüket.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudjon részt venni a tankönyvi infógrafika értelmezésében és a hozzá kötődő beszélgetésben.	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten legyen képes a tankönyvi infógrafikát értelmezni és saját hasonló élményeiről beszámolni.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten elfogadó szeretetében szembenézhetünk elrontott tetteinkkel, bocsánatot kérhetünk és törekedhetünk jóvátételre.

Kognitív cél: A tanuló miközben megtanul különbséget tenni a konkrét tett miatti büntudat és az egész személyt elutasító szégyentől között, ismerje meg a bűnbánat és megbocsátás folyamatát.

Affektív cél: Erősödjön benne az Isten iránti bizalom azáltal, hogy megélheti, hogy hibázni lehet anélkül, hogy értéktelenné válna.

Pragmatikus cél: Olyan lehetőségek teremtése az órán, ahol a tanulók gyakorolhatják az egészséges, krisztusi, korosztályos szintű önreflexiót, bocsánatkérést és jóvátételt.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
---------------------	-------------------	--------------------------------------

Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Házi feladat ellenőrzése és átvezetés az órai anyagra. Beszélgessünk a házi feladatról, adjunk lehetőséget mindenkinek, hogy hozzon példát a jobb oldali és baloldali oszlopból! Végezzük el a feladat c) pontját, fogalmazzunk meg egy közös mondatot, amit beírhatunk a pajzsra! Idézz fel egy olyan helyzetet, amikor elrontottál valamit? Hogyan érezted magad? Milyen gondolatok voltak Benned? Mit mondtak mások? Nem szükséges megosztani, elég, ha magadban gondolkodsz. A felidézett helyzet és a tankönyvi ábra alapján a tankönyv 1. feladatának elvégzése és közös átbeszélése: - Mi történhetett ezzel a fiúval? - Mit gondolhat most magáról? - Melyik gondolat segítene neki, és melyik tenné még nehezebbé a helyzetét?	TKGY 20. lecke 4. feladat TKEI 20. lecke 4. feladat
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Beszélgessünk a székény és a büntudat különbségéről a tankönyv ábrája és a 2. feladat segítségével Tanári gondolatvezetés: A székény azt mondja: „rossz vagyok”. A büntudat azt mondja: „rosszat tettem”. Ha azt mondom: „Én rossz vagyok”, akkor mit tudok tenni? Ha azt mondom: „Ezt rosszul tettem”, akkor van mit helyrehoznom. Hogyan hozhatom helyre? – szituációs játék Vezessük fel a következő történetet: Peti (ha van Péter az osztályban, keressük másik nevét) szeretett volna több játékidőt a számítógépén, de a szülei nemet mondtak a kérésére. Peti csúnyán elkezdett kiabálni, még oda is csapott az Édesanyja felé. A nagytestvére, aki szemtanúja volt a történetnek oda is mondta: „Szégyelld magad Peti, milyen tisztelen gyerek vagy Te, hogy így bánsz a szüleiddel!” A családra mindezek után rátelepedett egy rossz hangulat és feszültség. Nyomtassuk ki nagy betűkkel az alábbi mondatokat, vágjuk fel csíkokra. Osszuk ki a gyerekeknek összekeverve, és kérjük meg őket, hogy közösen	TKGY 21. lecke 102. o TKEI 21. lecke 118. o
		Eszközök: Nyomatott és csíkokra vágott papírlapok Tábla, kréta/filc Javaslat: Érdemes öt fős csoportokban elvégezni a feladatot úgy, hogy egy gyerek két cetlit kap. Fontos, mindenkinek legyen feladata. A csoportok között versenyt

	dolgozva rakják sorrendbe, hogy miképpen lehetne családi békességre jutni ebben a helyzetben? <i>Peti rájött, hogy nagyon megbántotta a szüleit. Belül fájdalmat, csalódást, szomorúságot, dühöt, magányt érzett.</i> <i>Peti felismerte, hogy rosszat tett, szégyellte a család előtt, hogy így viselkedett.</i> <i>Eszébe jutott a tízparancsolat, amit előző félévben tanult hittanórán, hogy tisztelnie kellene a szüleit, így még Isten előtt is szégyenkezett.</i> <i>De tudta, hogy Isten akkor is szereti, és értékesnek tartja, ha éppen tiszteletlenül és bántóan viselkedett.</i> <i>Eldöntötte, hogy bocsánatot kér a szívében Istentől és erőt kér tőle a bocsánatkéréshez.</i> <i>Odament a szüleihez és ezt mondta: Bocsánatot kérek, hogy így viselkedtem, szeretnék máskor nyugodtabb és türelmesebb lenni.</i> <i>A testvérének ezt mondta: Valóban tiszteletlenül viselkedtem Anyával és Apával, de nem vagyok mindig tiszteletlen. Tanulom a türelmet és a nyugodt beszélgetést.</i> <i>A testvére bocsánatot kért tőle, hogy így beszélt róla.</i> <i>Mind egymásra mosolyogtak és választottak egy társasjátékot, amit együtt játszottak azon az estén.</i> <i>Este az egész család hálát adott Istennek, hogy segített békességre jutni.</i> Amíg a gyerekek dolgoznak, írjuk fel a táblára a következő sort: <i>Mit tettem? – Mit okoztam? – Hogyan érzem magam önmagam, Isten, mások előtt? – Beismerem? – Bocsánatot érek? – Mit tudok jóvátenni? – Hogyan szeretnék másképp cselekedni?</i> Tekintsük át a gyerekek által létre hozott sorrendet a fenti kérdések mentén. Beszélgezzünk az óra fő üzenetéről a cetlik alapján.	is indíthatunk, hogy kinek sikerül a legjobb sorrend. Ha kisebb hittan csoportunk van, egy gyerek több cetlit is kaphat. Segítségként felolvashatjuk közösen a Tudod-e részt a tankönyvből.
--	---	---

	Isten bármikor megbocsát Adjunk csendes időt, hogy feldolgozzák személyesen a 3. feladatot. Hívjuk fel a figyelmet, hogy a bűnbánat van, hogy csak Isten és köztünk történik, így nem muszáj leírni azt, amivel kiegészítenék az imádságot. Elég magukban elmondani. Üzenet összefoglalása: Nem az a kérdés, hogy hibázom-e, hanem az, hogy mit kezdek azzal, amikor hibáztam: elbújok és önmagamot hibáztatom, vagy Istenhez fordulok, vállalom, amit tettem, bocsánatot kérek, és elindulok a változás felé? Üzeneted jött! Melyik mondat jelent most sokat neked? Válassz a 4. feladatból. Reflexiók körként a gyermekek választhatnak egy mondatot és megoszthatják a társaikkal.	TKGY 21. lecke 103. o TKEI 21. lecke 114. o TKGY 21. lecke/ 3. feladat TKEI 21. lecke/ 3. feladat TKGY 21. lecke/ 4. feladat TKEI 21. lecke/ 4. feladat
Aranymondás	Felidézhetjük az előző órai aranymondást: „A töredelmes és megtört szívet nem veted meg, Istenem.” (Zsolt 51,19)	
Énekjavaslatok (alternatívák)	„Csak nyisd ki a szíved...” (TKGY 150. o. 20., TKEI 166. o. 20.) RÉ21 724: „Jézus, nyájas és szelíd...” (TKGY 137. o. 1., TKEI 153. o. 1.) „Jöjj, ó, jöjj el...” (TKGY 147. o. 16., TKEI 163. o. 16.) „Köszönöm, köszönöm...” (TKGY 145. o. 12., TKEI 161. o. 12.) BS 138: „Új szívet adj...” DU 87: „Jöjj, szabadíts meg... (dall. RÉ21 561: „Szent vagy...”)	
Házi feladat	Zsoltárimádság memorizálása kisötösért.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Zsoltárimádság tanulása

Osszuk két részre a csoportot! Válaszolgatva imádkozzák a 139. zsoltár 23-24-ig verseit:

*Vizsgálj meg, Istenem,
Próbálj meg,
Nézd meg, nem járok-e téves úton,*

*ismerd meg szívemet!
ismerd meg gondolataimat!
és vezess az örökkévalóság útján!*

Utána cseréljük!

Segíthetjük a tanulást, ha előtte papírcsíkokra kiírjuk a részeit, és felmutatjuk segítségként a soron következő részt a soron következő csoportnak.

ÚTMUTATÓ A MUNKÁLTATÓ TANKÖNYV FELADATAIHOZ

2. feladat: Fontos, hogy ebben a feladatban az elfogadó és szerető istenképet erősítsük a gyermekben. Félelmet kelthet benne egy mindent tudó Isten, aki megítéli őt. Isten ismer minket, és szeretettel vár bennünket, minden olyan jó és rossz tulajdonságokkal, amelyekkel vagyunk. Rámutat arra, ami rossz bennünk, de nem megítél vagy megszégyenít, hanem megbocsátja megbánt vétkeinket, és segít változni.